

Organizacija za evropsku bezbednost i saradnju MISIJA NA KOSOVU

Programski prioriteti Stuba III (OEBS) za 2004. godinu 8. januar 2004.

Misija OEBS na Kosovu će nastaviti da u potpunosti ispunjava svoju ulogu Stuba za izgradnju institucija jedinstvene uprave UNMIK na Kosovu. Održivo Kosovo mora imati institucije koje su sposobne da ispune svoje domaće i međunarodne obaveze, uključujući zahteve Plana za ostvarenje standarda za Kosovo i Mehanizma za stabilizaciju i praćenje Evropske Unije. Kako bi se ovo postiglo – putem, *inter alia*, procesa ostvarenja standarda – Stub III (OEBS) će – u okviru svog mandata – osposobiti institucije vlade i civilnog društva da funkcionišu uz puno poštovanje demokratskih vrednosti i standarda, uključujući interese, prava i zastupljenost svih etničkih zajednica na Kosovu.

U 2004. godini, Misija OEBS na Kosovu (Misija OEBS)¹ – Stub III UNMIK (OEBS) – usmeriće se na: (1) održivost stvorenih institucija; (2) osposobljavanje Kosovaca da kontrolišu svoje institucije i osiguraju da one poštuju demokratske standarde. Vladavina prava i jednakost pred zakonom jesu osnovni preduslovi za uspeh i održivost. Stub III (OEBS) će takođe promovisati poštovanje vladavine prava u praksi vlade na centralnom i lokalnom nivou, unapređivanje profesionalnih standarda pri obavljanju javnih funkcija, i podsticati slobodna i odgovorna medija. Stub III (OEBS) će pomoći uspostavljanje dobro organizovanih sistema policije, pravosuđa i kaznenopopravnih institucija, zasnovanih na nepristrasnosti i poštovanju ljudskih prava. Misija će raditi zajedno sa Privremenim institucijama samouprave (PIS) kako bi omogućila ljudima na Kosovu da preuzmu sve veću odgovornost za institucije javnog života, pod političkim vođstvom SPGS. Misija će osigurati da se ta odgovornost ostvaruje uz puno poštovanje ljudskih prava i uz mogućnost svih zajednica da učestvuju u svim institucijama, kako je u punoj meri garantovano i predviđeno za svaku instituciju. Misija će nastaviti da usavršava stručnost i sposobnost osoba na izbornim i javnim funkcijama na Kosovu u obavljanju javnih funkcija. Stub III (OEBS) će takođe raditi na promovisanju učešća drugih građana i onih koji formiraju javno mnjenje u javnom životu. U svim svojim programima Misija će podržavati pravo svih građana da žive sigurno i bezbedno kao potpuno integrisani pripadnici društva.

U 2004. godini prioritet će i dalje biti povezane strategije odeljenja koje će prožimati sve delatnosti Stuba III (OEBS). (1) Obezbeđivanje odgovarajućih uslova kako bi manjine ostale na Kosovu i za njihov održiv povratak. (2) Promovisanje pomirenja i tolerancije. (3) Promovisanje prava na povratak. Stub III (OEBS) kao deo UNMIK polaže temelje za povratak stvaranjem pravnog i društvenog institucionalnog okvira koji pogoduje povratku, promovisanjem međuetničkog dijaloga; ispravljanjem institucionalnih nedostataka kako bi se u Privremenim institucijama obezbedila odgovornost, i, kada se povratak ostvari, Stub III (OEBS) pomaže da se osigura poštovanje prava manjina.

Prema ovlašćenjima dobijenim od SPGS, **službenik za praćenje rada Skupštine** Stuba III (OEBS) će nastaviti da prati rad Skupštine Kosova u skladu sa odredbama Ustavnog okvira i Pravilnika Skupštine. Ovog službenika – što je funkcija koja je uvedena decembra 2002. kao mera za izgradnju poverenja – prihvataju sve političke grupacije u Skupštini kao nezavisnog, objektivnog i nepristrasnog posmatrača skupštinskih procedura.

Odeljenje za demokratizaciju Misije će jačati sposobnost i efikasnost Privremenih institucija samouprave (PIS) putem: praktičnih programa usavršavanja vezanih za lokalnu i centralnu upravu; jačanja učešća građana kako bi se povećala odgovornost institucija, učešće etničkih zajednica, i javnost u radu na opštinskom i centralnom nivou; i podrškom nastanku slobodnih i odgovornih medijskih institucija i kuća na Kosovu.

¹ Više obaveštenja o programima Stuba III (OEBS) može se naći na OPA@omik.org i <http://www.osce.org/kosovo/>

OD radi na stvaranju jakih nezavisnih institucija i civilnog društva koje će nadzirati strukture i koji su dovoljno otporni da se odupru političkom pritisku.

- *Program za lokalne vlasti* radi na nivou opštinske skupštine i odbora kako bi se poboljšali funkcionalnost i poštovanje odgovarajućih zakona. Program prati rad i pruža savete u vezi ispunjenja ovlašćenja prenetih na lokalnu upravu kako bi se osigurao jednak pristup službama i veća interakcija i odgovornost prema svim građanima. Savez opština Kosova će biti partner kome će Stub III (OEBS) predati odgovornost za usavršavanje u ovoj oblasti.
- Što se tiče *centralnih vlasti*, OD koordinira pomoć Skupštini i radi sa svim strankama na poboljšanju rada članova Skupštine i odbora. Stvaranjem parlamentarnih kontakt osoba u ministarstvima i Kabinetu premijera, Odeljenje radi sa PIS na pojačanom nadzoru izvršnih organa. Parlamentarna saradnja u jugoistočnoj Evropi će se takođe ojačati održavanjem konferencija, a dijalog sa Beogradom će se olakšati putem radionica i seminara vezanih za polje pregovora i političkog dijaloga. Pored toga, Stub III (OEBS) će pružati tehničku pomoć glavnom izvršnom službeniku Kosovskog instituta za javnu upravu (KIJU) kako bi pomogao da se osposobe predavači; sačinice strategiju obuke i utvrditi potrebe u usavršavanju osoblja opština i ministarstava. Konačno, Stub III (OEBS) će savetovati i pomagati rukovodstvu i administraciji KIJU u tehnikama i standardima za vođenje institucije koja pruža obuku.
- *Program građanske participacije* promovise direktnu interakciju među različitim mrežama građanskog društva, NVO i drugih grupa građana. Da bi se povećalo javno uvažavanje manje zastupljenih grupa, Stub III (OEBS) nudi niz aktivnosti kojima se pomažu glas žena i omladinska pitanja u kosovskim medijima, što će dopuniti podršku vlade na centralnom i lokalnom nivou.
- *Pomoć medijima* ima nameru da radi na stvaranju jedinstvene, udružene asocijacije novinara i održivih, odgovornih i profesionalnih medija. Obuka za kosovske institucije u oblasti medija treba da se ostvari putem osnivanja Novinarske škole u Prištini/Prishtinë, gde će Stub III (OEBS) savetovati u vezi nastavnog programa. Osnivanje nezavisnog regulativnog tela u oblasti medija u budućnosti će dalje usavršiti samoregulativnu sposobnost Kosova. U tom cilju će se pružiti ključna pomoć putem praktičnih pravnih saveta pri izradi relevantnih zakona, uključujući zakone o javnom emitovanju, slobodi informisanja, kleveti i narušavanju ugleda, zaštiti maloletnika i autorskom pravu.

Pored toga, Stub III (OEBS) pomaže Privremenim institucijama pružanjem *in situ* saveta i smernica savetodavnim službama u Kabinetu premijera za (a) dobru upravu, ljudska prava, jednake mogućnosti i ravnopravnost polova; i (b) zajednice. **Savetnici OEBS** osposobljavaju ove savetodavne službe koje rade sa premijerom i ministarstvima da nadziru rad ministarstava, revidiraju nacрте zakona i sačinjavaju smernice za njihovu primenu u praksi.

Odgovornost u osiguranju zaštite ljudskih prava leži na vlastima na Kosovu, uključujući PIS, UNMIK i KFOR. U 2004. godini, **Odeljenje za ljudska prava i vladavinu prava** će preusmeriti svoju pažnju na PIS i pripremiti teren za sistem i/ili okvir kojim će poštovanje ljudskih prava od strane kosovskih vlasti – u skladu sa standardima EU - biti ugrađeno u zakone i osigurano putem PIS.

Odeljenje predviđa postavljanje eksperata za ljudska prava u svaku od 30 kosovskih opština kao partnera ključnim akterima u okviru opštinskih struktura. Odeljenje takođe predviđa da će jedan ekspert za ljudska prava biti postavljen u svaki od pet regionalnih policijskih štabova. Pored toga, Odeljenje predviđa postavljanje viših eksperata za ljudska prava u odabrana ministarstva na centralnom nivou. OEBS će raditi sa PIS na jačanju svesti o ljudskim pravima u okviru struktura vlade i promovisati, u skladu sa prioritetima UNMIK, pravo na povratak i pravo svih etničkih zajednica da ostanu da žive na Kosovu.

Što se tiče programa u oblasti vladavine prava, biće načinjen pomak u usmerenju sa pomoći u razvoju institucija koje je Odeljenje osnovalo tokom proteklih godina na savetodavnu ulogu u ovim institucijama, kao i u drugim pravnim telima koja nije osnovao Stub III (OEBS), u razvoju budućih programa kojima se jača vladavina prava i osigurava jednak pristup pravosuđu. Programi će pomagati advokatskoj komori u izradi obuke koja će

promovisati vladavinu prava i istovremeno usavršavati profesionalnu sposobnost NVO koje pružaju pravnu pomoć u građanskim predmetima. Kosovski pravni centar (KPC), koji od Stuba III (OEBS) prima upola smanjenu finansijsku podršku, nastaviće da, *inter alia*, pomaže pravne fakultete u Prištini/Prishtinë i Mitrovici/Mitrovicë. Kosovski institut za pravosuđe (KIP) će nastaviti da pruža pravnu edukaciju svim kosovskim sudijama i tužiocima. Institut će početi sa pravnom edukacijom kandidata za funkciju sudije ili tužioca, te takođe edukovati sudije porotnike o pravnom sistemu, kao i organizovati edukaciju za one pripadnike pravosuđa koje očekuje promocija u okviru pravosudnog sistema. KIP će se finansirati iz konsolidovanog budžeta Kosova, mada će OEBS nastaviti da šalje tri međunarodna člana tima kao pomoć održivosti Instituta.

Pored toga, Odeljenje će zadržati tri specijalizovane sekcije za ljudska prava na nivou sedišta Misije.

- □ *Sekcija za praćenje pravnog sistema* će nastaviti svoj rad sa pravosuđem.
- □ Nova i povećana funkcija osposobljavanja će biti poverena *Sekciji za osposobljavanje* (ranije Sekciji za obuku i promovisanje ljudskih prava).
- □ *Kontakt za trgovinu ljudima* će nastaviti da realizuje projekte vezane za žrtve trgovine ljudskim bićima.

U 2004. godini **Odeljenje za izbore** će preuzeti svoju odgovornost za izbore uz značajne promene u odnosu na ranije izborne godine. Odgovornost za održavanje izbora biće podeljena sa Sekretarijatom Centralne izborne komisije, koji je sada pravno i operativno osnovan. Odeljenje će zadržati operativnu odgovornost u izvesnim veoma osetljivim aktivnostima, kao i jaku savetodavnu funkciju za one funkcije koje su prenesene na Sekretarijat. Na primer, Sekretarijat će preuzeti operativne zadatke koji su neophodni na opštinskom nivou i neke zadatke na centralnom nivou. Kako bi se ostvario ovaj prenos odgovornosti, Odeljenje će nastaviti, i u 2004. ispuniti, višestruki program profesionalnog usavršavanja i obuke za osoblje Sekretarijata, koji je započeo 2003. godine. Da bi se ostvario opisani cilj projekta, Odeljenja za izbore će imati strukturu koja omogućava rad u četiri tematske oblasti.

- (i) Zadržane funkcije. OEBS će sama biti odgovorna za pripremanje glasačke liste, modifikovane verzije programa glasanja za glasače van Kosova, planiranje i realizaciju centra za brojanje glasova i rezultat. Pored toga, OEBS će zadržati registraciju političkih stranaka i službu za finansijsku kontrolu, te žalbeno telo koje će odlučivati o žalbama koje se uložu u vezi priprema za izbore i aktivnosti na dan izbora. Konačno, OEBS će zadržati malu jedinicu za borbu protiv prevare koja će istražiti sumnjive slučajeve prevare ili zastrašivanja.
- (ii) Obuka i savetodavna funkcija. Osoblje Odeljenja za izbore koje vrši obuku i relevantni funkcionalni ekspert ili savetnik radiće na ovom ambicioznom programu obuke. Ovi timovi će biti aktivni tokom celog predizbornog perioda kako bi pružali savete i smernice osoblju Sekretarijata.
- (iii) Dužnosti u kontinuiranom pravnom nadzoru i regulativi. OEBS će nastaviti da igra značajnu ulogu u pripremi i konsolidovanju elemenata okvira izborne regulative time što će raditi sa CIK i UN. I OEBS i Sekretarijat Centralne izborne komisije (CIK) će formalno raditi prema uputstvima CIK. Međutim, Kabinet SPGS ostaje vrhunski autoritet prema odredbama rezolucije 1244 Saveta bezbednosti UN i Ustavnog okvira.

Sekretarijat CIK, koji se finansira iz konsolidovanog budžeta Kosova, planiraće i sprovesti, u potpunosti, pojedine specifične zadatke i stvoriti odgovarajuću infrastrukturu. Primeri ovih posebnih zadataka jesu: potvrđivanje političkih entiteta i kandidata, potvrđivanje posmatrača, izrada i štampanje glasačkih listića, javno informisanje, obuka sveg opštinskog osoblja koje obavlja neki zadatak na glasačkim mestima, upravljanje izbornim centrima, celokupno skladištenje, distribucija i prikupljanje materijala.

Cilj **Odeljenja za obuku i razvoj policije** jeste promovisanje razvoja institucije koja Kosovu daje održiv policijski sistem ukorenjen u zajednici: službu za sprovođenje zakona koja je posvećena održavanju građanskog reda i mira, promovisanju vladavine prava i poštovanja ljudskih prava svih ljudi na Kosovu, i zasnovanu na međunarodnim standardima i praksi. U tom cilju, Odeljenje radi kao partner koji pomaže institucijama policije UNMIK i Stubu za pravosuđe (Stubu I) i pomaže u razvoju pravno utemeljenog i efikasnog sistema pravosuđa. Ciljevi programa formulisani su u okviru sledećih aktivnosti:

- (i) razvoja održive, reprezentativne, profesionalne službe ukorenjene u zajednici;
- (ii) razvoja zakonskog okvira koji definiše i održava minimum profesionalne sposobnosti u sprovođenju zakona;
- (iii) osposobljavanja u održavanju profesionalnih standarda i obuke;
- (iv) olakšavanje predaje ovih institucionalnih dužnosti.

Policijska škola će nastaviti sa Programom osnovne obuke za nove regrute KPS i planira obuku 700 novih policajaca tokom 2004. Značajna pažnja preusmerena je sa osnovne obuke na usavršavanje i specijalizovanu obuku. Ova obuka je direktno vezana za osposobljavanje KPS da preuzme veću odgovornost za svakodnevne policijske operacije i dopunjava tranziciju od policije UNMIK prema KPS.

Savremena evropska policijska obuka zahteva stalno profesionalno usavršavanje. Slični zahtevi sačinjeni su za KPS, a njima upravlja i sprovodi ih Škola KPS. U prilog naglasku na kontinuiranoj tranziciji, značajan broj ovogodišnjih programa je posvećen lokalnom osposobljavanju. Ovo će omogućiti domaćem osoblju da zameni međunarodno na odabranim institucionalnim funkcijama. Krivični zakon, Zakon o krivičnom postupku i Zakon o saobraćaju su revidirani ili je revizija u toku i biće doneseni u 2004., što će zahtevati obimnu obuku svih zaposlenih u policiji i pravosuđu. Tokom 2004. godine, oko 300 pripadnika KPS će pohađati kurseve u superviziji i upravljanju. Do decembra 2003., 2220 pripadnika KPS će biti obuhvaćeno programom osnovne vozačke obuke, a oko 2500 tek treba da bude obučeno.

Odeljenje za razvoj i obuku policije je razvilo jedinstvenu osposobljenost u oblasti profesionalne obuke, razvoja i prakse u okviru vladinih institucija. Odeljenje predviđa promenu imena Škole KPS, što će proširiti tekuću sposobnost u oblasti obuke o javnoj bezbednosti. Nastavlja se dijalog koji treba da utvrdi poziciju škole u domenu profesionalne obuke i PIS.

Maja 2003. Stub III (OEBS) je osnovao **Kancelariju za vanbudžetske operacije (EBOO*)**. Ova služba je odgovorna za konsolidovanje spoljnih izvora finansiranja za programe odeljenja i institucija koje je osnovala OEBS. Kao takva, ova Kancelarija je kontakt služba Misije sa donatorima (tj., vladama, državama učesnicama, donatorskim agencijama, drugim institucijama, organizacijama i pojedincima). Obaveštenja o projektima za koje Misija OEBS na Kosovu trenutno traži finansijsku podršku može se dobiti putem www.osce.org/osceprojects/index.php ili eboo@omik.org. **KRAJ.**

* Extra Budgetary Operations Office.